

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN KWALITEITSONDERZOEK

Noordmansschool

Plaats : Amsterdam
BRIN nummer : 14AI|C1
Onderzoeksnummer : 288080
Datum onderzoek : 15 en 16 februari 2016
Datum vaststelling : 18 april 2016

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
2	EINDOORDEEL	6
3	TOELICHTING	7
4	REACTIE VAN HET BESTUUR	14
5	OPZET VAN HET ONDERZOEK	15

1 INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 15 februari 2016 een onderzoek uitgevoerd op de Noordmansschool naar aspecten van de kwaliteit.

Uit de jaarlijkse risicoanalyse kwam naar voren dat de eindopbrengsten van de Noordmansschool mogelijk onvoldoende zijn. In overleg met het bestuur is dit aanleiding geweest om een onderzoek uit te voeren om eventuele tekortkomingen vast te stellen.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

De Noordmansschool kent een intensieve toezichtgeschiedenis. De kwaliteit van de school is in september 2009 door de inspectie als zwak beoordeeld. In juni 2011 heeft de school weer een basisarrangement gekregen. In januari 2014 heeft in overleg met het bestuur opnieuw een kwaliteitsonderzoek plaatsgevonden naar aanleiding van risico's in de opbrengsten. In dat onderzoek zijn zowel de eindopbrengsten als de kwaliteit van het onderwijsleerproces als voldoende beoordeeld.

2 EINDOORDEEL

De kwaliteit van het onderwijs vertoont belangrijke tekortkomingen en is als zwak beoordeeld. Om deze reden kent de Inspectie van het Onderwijs aan de Noordmansschool een aangepast arrangement zwak toe. De school valt onder intensief toezicht. Met het bestuur is afgesproken dat de onderwijskwaliteit in maart 2017 weer van voldoende niveau is. De inspectie voert in het voorjaar van 2017 een afsluitend onderzoek naar de kwaliteitsverbetering (okv) uit om na te gaan of de tekortkomingen zijn opgeheven.

Belangrijkste bevindingen

De kwaliteit van het onderwijs op de Noordmansschool is zwak omdat er tekortkomingen zijn in de resultaten van de leerlingen en één belangrijk onderdeel van het onderwijsleerproces onvoldoende is. Zowel in 2013, 2014 als 2015 liggen de resultaten van de leerlingen onder de ondergrens van vergelijkbare scholen. In het onderwijsleerproces is het taalaanbod onvoldoende afgestemd op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Daarnaast vraagt de kwaliteitszorg op onderdelen om verbetering.

Positief is dat de kwaliteit van het pedagogisch didactisch handelen van de leraren voldoende is. Er is sprake van een ondersteunend en veilig schoolklimaat. Over het geheel bezien verlopen de lessen ordelijk en gestructureerd. De uitleg is voldoende duidelijk en de leerlingen zijn actief betrokken bij de les. Naast het pedagogisch-didactisch handelen van de leraren is ook de zorgstructuur op orde. De leraren volgen de ontwikkelingen van de leerlingen en stemmen hun handelen in de klas hierop af.

De ontwikkeling van de school

Het team van de Noordmansschool werkt vanuit een grote betrokkenheid bij de leerlingen. Ondanks de inzet van het team en de professionele verbetercultuur blijken de leerachterstanden hardnekkig. De school onderkent de kwetsbaarheid van de eind- en tussentijdse leerresultaten. Dit schooljaar heeft het verbeteren van de resultaten op het gebied van rekenen prioriteit. Daartoe voert het team een rekenverbetertraject uit, waarin het team niet alleen scholing volgt maar door 'lesson study' intensief samenwerkt en leert van elkaar. De verwachting is dat dit ontwikkeltraject een breder positief effect heeft en vervolgens doorgezet kan worden in andere vakgebieden.

3 TOELICHTING

Hieronder staan de indicatoren die in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2012. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2012 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. zeer zwak
2. zwak
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen

Opbrengsten

Opbrengsten		1	2	3	4	5
1.1*	De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.		•			

De eindopbrengsten liggen drie jaar onder de ondergrens van de inspectie (2015, 2014, 2013) en zijn daardoor als onvoldoende beoordeeld. De prognose voor 2016 is volgens de school positief, want er is nu een relatief sterke en gemotiveerde groep 8. De laatste twee toetsmomenten (juni 2015 en januari 2016) laten zien dat de cohorten daarna (de huidige groep 6 en 7) zowel op het gebied van rekenen en wiskunde als begrijpend lezen weer zwakker presterende groepen zijn.

De school geeft aan dat de leerlingen in de bovenbouw en met name in de eindgroep een negatieve houding hebben ten opzichte van toetsen (en capaciteitsonderzoek) en dat dit hun resultaten negatief beïnvloedt. Het is daarom een uitdaging om de motivatie van de leerlingen ten opzichte van toetsen te verbeteren. De leraren zetten er nu op in de leerlingen te betrekken bij het formuleren van hun eigen doelen.

Leerstofaanbod

Leerstofaanbod		1	2	3	4
2.1*	Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			•	
2.2*	De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			•	
2.3	De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			•	
2.4*	De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.		•		

De school maakt gebruik van methodes voor de kernvakken waarmee zij de kerndoelen kan realiseren. Voor het vak rekenen en wiskunde heeft de school een aantal jaar geleden een nieuwe methode ingevoerd. Omdat het effect daarvan op de resultaten van de leerlingen nog onvoldoende te zien is, implementeert de school de methode nu opnieuw. Daarnaast ligt, passend bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen, een accent op het versterken van de sociale competenties van leerlingen door het invoeren van de Vreedzame School.

Ondanks deze positieve onderdelen in het leerstofaanbod is één onderdeel niet voldoende. De school kan onvoldoende laten zien dat er voor de meertalige en taalzwakke leerlingen sprake is van een doelgericht en intensief taalaanbod op basis van doorgaande leerlijnen van groep 1 tot en met 8 (indicator 2.4). Het is nodig opnieuw de samenhang en doorgaande lijnen in het taalaanbod onder de loep te nemen en op onderdelen aan te scherpen. Aandachtspunten daarbij zijn het borgen van de afspraken over woordenschatontwikkeling, de doorgaande lijn in de mondelinge taalverwerving en het schrijven, de afspraken over de aandacht voor taal in alle vakken en het inrichten van een taalrijke leeromgeving in de school.

Tijd

Tijd		1	2	3	4
3.1	De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•	

De school heeft afspraken over het efficiënt besteden van de onderwijstijd. Het aanspreken van ouders op het op tijd komen is daarbij volgens de school een blijvend aandachtspunt. In de lessen hanteren de leraren een eenduidig model van klassenmanagement. Hierdoor weten de leerlingen wat er van hen verwacht wordt en gaat er weinig tijd verloren aan organisatorische zaken en ordeverstoringen.

Schoolklimaat

Schoolklimaat		1	2	3	4
4.7	Het personeel van de school zorgt ervoor dat de leerlingen op een respectvolle manier met elkaar en anderen omgaan.			•	

De Noordmanschool gebruikt een programma voor het ontwikkelen van sociale en maatschappelijke competenties van de leerlingen. In aanvulling daarop heeft het leren samenwerken in heterogene groepjes ook een belangrijke plaats in het rekenonderwijs. In die lessen kunnen de leerlingen geleerde vaardigheden toepassen. De leerlingen zijn positief over de sfeer op school. Ook de ouders zijn tevreden over de manier waarop de leraren met de leerlingen en met hen omgaan. Ze geven aan makkelijk contact te kunnen leggen met de teamleden.

Didactisch handelen en afstemming

Didactisch handelen		1	2	3	4
5.1*	De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			•	
5.2*	De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•	
5.3*	De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•	

Afstemming		1	2	3	4
6.1	De leraren stemmen de aangeboden leerinhouden af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.2	De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		•		
6.3	De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	
6.4	De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			•	

In de geobserveerde (reken)lessen staat het concreet handelen met materiaal door de leerlingen centraal. Daarnaast is het kenmerkend voor de lessen dat in alle groepen van de leerlingen gevraagd wordt te overleggen en samen te werken. Dit zorgt ervoor dat de leerlingen actief en betrokken bezig zijn. De leraren volgen hierin de uitgangspunten van de rekenmethoden. Een sterk punt is dat de leraren van groep 1 en 2 hun (reken)activiteiten zo vormgeven dat ze ook aansluiten op deze uitgangspunten. Hoewel er verschillen zijn in de kwaliteit van de lessen, is over het geheel bezien de uitleg van de leraren duidelijk en verlopen de lessen ordelijk en gestructureerd.

Een verbeterpunt in de lessen is de afstemming van de instructie, deze is nog onvoldoende (indicator 6.2). In een aantal lessen was de klassikale instructie ofwel te moeilijk ofwel te makkelijk voor het grootste deel van de leerlingen. Ook de lengte van het klassikale deel van de les vraagt aandacht. Leerlingen samen laten werken in heterogene groepjes is een uitgangspunt van de methode. Het is daarbij nodig na te gaan hoeveel tijd van de les daaraan besteed wordt en op welk moment de sterkere leerlingen de stap maken naar het abstractere niveau en de zwakkere rekenaars samen werken met de leraar die hen hardop denkend de juiste denkstappen leert zetten.

Begeleiding en zorg

Begeleiding		1	2	3	4
7.1*	De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			•	
7.2	De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			•	

Zorg		1	2	3	4
8.1	De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			•	
8.2	Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			•	
8.3*	De school voert de zorg planmatig uit.			•	
8.4	De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			•	

De zorg en begeleiding krijgen grotendeels vorm binnen het handelingsgericht werken (HGW) in de klas. De HGW-cyclus staat. De leraren volgen de ontwikkeling van de leerlingen met behulp van toetsen, observaties en gesprekken. Ze gebruiken groepsoverzichten en groepsplannen voor rekenen, lezen en spelling om te plannen hoe ze hun onderwijs afstemmen op wat de leerlingen nodig hebben. De intern begeleider geeft feedback op de plannen en bespreekt met de leraren de ontwikkeling van de groep als geheel en individuele leerlingen. De analyse van de onderwijsbehoeften van leerlingen kan volgens de intern begeleider nog winnen aan diepgang. De begeleiding van de leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften vindt grotendeels in de groep plaats, er zijn beperkt 'extra handen' beschikbaar om de leraren te ondersteunen. Positief is dat de leraren de kleine zorgcyclus zichtbaar maken door notities over het effect van hun aanbod op de leerlingen.

De leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften heeft de school in beeld en als zij in aanmerking komen voor een eigen leerlijn of extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband, stelt de school een ontwikkelingsperspectief of groeidocument op. Voor het signaleren en begeleiden van leerlingen die op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling extra ondersteuning nodig hebben, werkt de school samen met verschillende organisaties. De ouder-kind adviseur die op school aanwezig is speelt daarin een belangrijke rol.

Kwaliteitszorg en voorwaarden voor kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg		1	2	3	4
9.1	De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.		•		
9.2	De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.			•	
9.3	De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.		•		
9.4	De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
9.5	De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.		•		
9.6	De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.		•		

Om de schoolontwikkeling verder te sturen en te borgen is een goed systeem van kwaliteitszorg onontbeerlijk. Hoewel aanzetten hiervoor aanwezig zijn, moet op onderdelen de systematiek worden versterkt.

In de eerste plaats kan de school meer doen om inzicht te hebben in de onderwijsbehoeften van haar leerlingen (indicator 9.1). De school heeft een complexe populatie en veel leerlingen hebben specifieke onderwijsbehoeften. Hoewel op verschillende plaatsen informatie over de leerlingen aanwezig is, ontbreekt het aan een overkoepelende en gedegen analyse. Het is nodig deze analyse te maken, om op een nauwkeurige manier de resultaten van de leerlingen te relateren aan specifieke kenmerken van de populatie.

Daarnaast is het, om de kwaliteit van het onderwijs te monitoren en bij te sturen, nodig de evaluatie van het onderwijsleerproces systematischer uit te voeren (indicator 9.3). Het gaat daarbij niet alleen om het didactisch handelen, maar om de verschillende deelaspecten van het onderwijsleerproces zoals de doorgaande lijn in het aanbod, zorg en begeleiding, schoolklimaat en veiligheid. Om een goed ijkpunt te hebben voor de evaluatie (wanneer zijn we tevreden) is het nodig om van te voren met elkaar de bijbehorende kwaliteitsstandaarden te bepalen. Een verbeterpunt is de verzamelde informatie, met name over de kwaliteit van het didactisch handelen, niet alleen met individuele leraren te bespreken, maar ook op schoolniveau aandachtspunten te formuleren en in het team te bespreken.

Ook de kwaliteitsborging vraagt om verbetering (indicator 9.5). Er is in het verleden veel geïnvesteerd, onder andere door de deelname aan een intensief verbetertraject in het kader van de stedelijke kwaliteitsaanpak. De verworvenheden hiervan zijn verwaterd. De school is gestart met het maken van kwaliteitskaarten waarin zij de schoolspecifieke werkwijze vastlegt en periodiek in het team bespreekt. De school moet dit verder uitwerken.

Ten slotte kan moet de school meer doen om zich met name aan de ouders te verantwoorden over de onderwijskwaliteit. De ouders krijgen op basis van de schoolgids, de nieuwsbrieven en de website onvoldoende beeld van en toelichting op de gerealiseerde kwaliteit. Dit geldt voor de behaalde resultaten en voor de uitgevoerde verbeteractiviteiten en het effect daarvan. Positief is de wijze waarop de school haar resultaten evalueert. De school werkt opbrengstgericht: formuleert streefdoelen en de trends in de resultaten op schoolniveau zijn in beeld. Het team bespreekt de resultaten en zoekt gezamenlijk naar verklaringen en bespreekt acties. Een verbeteractie met prioriteit betreft het rekenonderwijs. De school laat in het rekenverbeterproject zien op een planmatige manier aan kwaliteitsverbetering te werken. De combinatie van scholing, lesson study en klassenbezoek in dit project is een mooi voorbeeld van het ontwikkelen van een professionele cultuur.

Naleving wet- en regelgeving

Wet- en regelgeving		Ja	Nee
NT1A	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	•	
NT1B	In de schoolgids is informatie opgenomen over standaard gecontroleerde onderdelen (art. 13 WPO).	•	
NT2A	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO).	•	
NT2B	In het schoolplan is informatie opgenomen over een of meer standaard gecontroleerde onderdelen (art. 12 WPO).	•	
NT4A	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	•	

De inspectie concludeert dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.

4 REACTIE VAN HET BESTUUR

Dit rapport beschrijft de oordelen van de inspectie over de kwaliteit van het onderwijs op de Noordmansschool.

Daarnaast heeft de inspectie de school en het bestuur gevraagd haar eigen kwaliteit te beoordelen en dat samen met de oordelen van de inspectie te vertalen naar de ontwikkelingsrichting van de school en welke stappen de school gaat ondernemen om de kwaliteit weer op orde te krijgen.

Hieronder geeft het bestuur haar reactie:

De school heeft ingezet op verschillende vormen van samen leren, waarbij de leerkrachten met en van elkaar leren. Dit om te realiseren dat de leerlingen ook steeds meer van elkaar leren. De eerste resultaten zijn zichtbaar in de groepen, een mooi resultaat! De school evalueert dagelijks het effect van haar onderwijs en plant ook de tussentijdse evaluaties op schoolniveau. De komende jaren zal de school behaalde resultaten dan ook gaan borgen. We verwachten en streven ernaar dat onze inzet wordt vertaald in hogere leeropbrengsten en grotere mate van betrokkenheid bij onze leerlingen.

5 OPZET VAN HET ONDERZOEK

Op 15 februari 2016 hebben de volgende onderzoeksactiviteiten plaatsgevonden:

- een documentenanalyse;
- gesprekken met verschillende groepen belanghebbenden: schoolleiding, intern begeleider, leraren, ouders en leerlingen;
- observaties van de onderwijspraktijk in alle groepen. Deze observaties hebben wij samen met observanten van de school uitgevoerd.

Op 16 februari 2016 hebben we een feedbackgesprek gevoerd met het bestuur, de schoolleiding, de intern begeleider en de leraren van de school. In dit gesprek hebben we onze bevindingen en oordelen besproken en heeft de school aangegeven wat zij gaat doen met deze bevindingen.